

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din (za ino-
zemstvo: 210 din), za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din. Tedenska
izdaja za celo leto 50 din.
Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ulica 23. Tel.
25-52. Uprava: Gregor-
čičeva ul. 27. Tel. 44-36.
Rokopisov ne vračamo. —
Račun pri poštni hranil-
nici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek,
sreda in petek

Ljubljana, sreda 1. junija 1938

Cena posamezni
številki din 1'50

Kongres dela, ne parade

Zaradi velikega števila udeležencev in številnih ter lepih kongresnih prireditev bo v resnici nudi III. vsedržavni kongres trgovstva Jugoslavije v Ljubljani zelo mogočno, a tudi pestro sliko. Toda ta močna zunanja slika je le neizogibna posledica kongresa, nikakor pa ne namen kongresa. Pomen kongresa je v idejnem programu, v zahtevah in obtožbah kongresa, v njegovi vsebini. Kajti trgovci iz vseh krajev Jugoslavije in Bolgarske se ne bodo sestali v Ljubljani zato, da bi tu paradirali in se samo dobro imeli. Trgovci so poslovni ljudje, ki nimajo smisla za parade. Prišli bodo v Ljubljano zato, da s svojim složnim nastopom pripomorejo do zmage pravi gospodarski politiki, da se bo začelo po vsej Jugoslaviji gospodariti tako, da bo ne le rasla moč države, temveč tudi blagostanje ljudstva.

V tem je namreč tudi prvi in posebno značilni pomen ljubljanskega kongresa, ker bo ta dokazal, da izpoveduje vse trgovstvo Jugoslavije en program. Trgovci, ki pride iz južne Srbije bo zahteval čisto iste stvari, ko trgovec iz Slovenije, trgovec iz Hrvatske bo predlagal resolucije, za katere bo z navdušenjem glasoval tudi bosenski trgovec, vsem zahtevam pa bo pritril tudi bolgarski trgovec. V tej enotnosti je ona impozantna sila kongresa, ki že naprej jamči za uspeh kongresa.

Ta enotnost zahtev pa nadalje dokazuje tudi njih utemeljenost. Če sta se zedinila hrvatski in srbski trgovec za isti program, potem je v današnjih razmerah že samo s tem podan dokaz, da so te zahteve utemeljene. In kako tudi ne bi bile!

Glavni poudarek kongresa bo v zahtevi, da se morajo nehati vsi privilegiji in vsako pospeševanje tujega velekapitala in vrniti domačemu gospodarstvu vse pravice. Kako globoko utemeljena je ta zahteva, naj le mimogrede omenimo z nekaj ugotovitvami. Najbogatejša podjetja tujega velekapitala v Jugoslaviji ima tudi največje privilegije ter je oproščeno skoraj vseh davčnih dolžnosti. Drugo velikansko tuje podjetje se je v svojem pohlepu po osvojitvi naše ga trga spozabalo celo tako daleč, da že krpa čevlje in nogavice, da niti najbolj bedno krparsko delo ne bo več prihranjeno našim najbolj bednim ljudem. Kdo more to zagovarjati, kdo ne bi nastopil proti takšnemu prodiranju tujega velekapitala v našo državo!

Noče pa trgovstvo le grmeti proti tujemu velekapitalu, temveč hoče ustvariti tla, da se bo moglo naše domače gospodarstvo krepko razvijati. Zato bo nastopilo proti kartelom in njih diktatu. Ne zaradi kakšne slepe animoznosti proti kartelom, temveč iz globokega spoznanja, da se pri nas uveljavljajo samo slabe strani kartelov. Pri naših kartelih ne gre za to, da bi se pocenila režija, zboljšala razdelitev, temveč gre edino za osebni profit na škodo celote.

Osnovna misel vsega kongresa bo, da mora naša državna gospodarska politika predvsem misliti na to, kako utrditi naše domače, naše narodno gospodarstvo. Zato bo zahteval kongres, da se uredi naše denarništvo, da se z normalnim poslovanjem denarnih zavodov

dov zopet omogoči zbiranje narodnega kapitala. Zato bo kongres nastopil tudi proti vsem izrodkom, ki dušijo našega obrtnika, kmetovalca, industrialca, delavca in trgovca. Zato bo zahteval, da se naša zunanja trgovina dobro vodi, da bo imel kmet nekaj od svojih pridelkov, da se znižajo trošarine na najbolj potrebne predmete, ker se s tem zboljša socialni položaj najbolj revnih slojev. Skratka: ves kongres ima le en namen, da čim

mogočneje poudari najbolj važne in najbolj upravičene zahteve, ki kažejo pot k blagostanju vsega naroda.

Seveda pa bo tudi poudaril one zahteve, ki se tičejo zlasti trgovcev. Takó zahtevo po uredbi socialnega zavarovanja trgovstva, po odpravi krošnjarstva in šušmarstva v trgovini v kateri koli obliki, po izpopolnitvi strokovne usposobljenosti trgovskega naraščaja, itd. Ali so morda te zahteve v na-

sprotju z interesi celote? V tem je ravno velika prednost kongresa, da bo pri vsej vnemi za napredek in potrebe trgovskega stanu zahteval samo to, kar je v korist celote, vsega naroda.

Ljubljanski trgovski kongres hoče priboriti zmago dobri gospodarski politiki, hoče odpreti vrata k ljudskemu blagostanju, ker ni noben paradni, temveč delovni kongres v najlepšem pomenu besede.

Naša zunanja trgovinska politika

Referat dr. Ivana Plessa, tajnika Zbornice za TOI na anketi o našem kmetijstvu

Zunanja trgovinska politika je bila v predvojni dobi dokaj enostavna in ustaljena. Carinske tarife so se redkokdaj menjale, trgovinske pogodbe so se sklepale na nedoločen čas oz. na dobo petih let. Največjo vlogo je igrala takomenovana klavzula največjih ugodnosti, po kateri je brezpogojno in v neomejenem obsegu pripadla vsaka koncesija, ki se je dala eni pogodbeni državi, avtomatično in brez protikoncesij tudi vsem drugim pogodbenim državam.

Mednarodna izmenjava blaga je bila urejena na načelih svobodnega trgovanja in reciprocitete. Cene blaga so bile stabilne in normalne, o borznih predmetih pa je odločeval položaj svetovnega trga, kjer se je ustvarjala cena v svobodni tekmi in igri ponudbe in povpraševanj. Razen carin uvoza niso obremenjevale druge davščine in dajatve; šikanozni postopki administrativne protekcije niso bili znani. V glavnem je bil izvoz blaga svoboden in prepuščen izključno trgovski iniciativi, kupčijski rutini in finančni sposobnosti izvoznikov.

Izvoz iz naših krajev, kakor tudi znaten del uvoza, je bil usmerjen na Trst in Reko, na drugi strani pa osredotočen na Dunaj, kot glavni kupčijski in upravni center države. Odstotek onega blaga, ki se je pošiljal direktno v svet brez tujega posredništva, je bil dokaj neznamenit.

Svetovna vojna

je razdrila ta sistem svobodne trgovinske organizacije. Vsa skrb je bila osredotočena na to, da se oskrbi prebivalstvo z najnujnejšimi živili in vojna industrija s surovinami ali vsaj s surogati. Razpoložljive zaloge so popisali in porazdelitev podrobno reglementirali. V to svrhu so začele deževati naredbe in začele so se snovati razne blagovne centrale, ki so imele monopol nakupa, evidenco porazdelitve in gospodarjenja z določenimi predmeti. Te centrale so se bujno razrastle, čim bolj je primanjkovalo posameznih živil, industrijskih surovin in polfabrikativ. Odrejele so se maksimalne tržne cene, ki seveda niso držale, in kdor je hotel priti res do blaga, je moral plačati znatno višje zneske. Celo gospodarstvo se je razvijalo v ozračju nerealnih prilik, ki so izključevale vsako solidno gospodarsko delavnost; razpaslo se je verižništvo in ko so pošle prve zaloge blaga, je zavladala divja špekulacija s skritim blagom ter navijanje cen. Tudi po preobratu

je še par let trajalo to nenormalno stanje, ki ga je posebno pospeševala inflacija, kolebanje valut in naraščanje cen najvažnejših življenjskih potrebščin. Šele proti koncu l. 1923. nastopa nekako iztrenjenost in preokret k stabilizaciji razmer.

Povojna doba

V prvem petletju povojne dobe so bile razmere v naši zunanji trgovini izredno ugodne in enostavne. Premagane države so morale zaradi pomanjkanja živil in zaradi draginje ukiniti vse uvozne carine. Sklepale so se le kompenzacijske pogodbe in ves promet z inozemstvom se je koncentriral v posebej osnovanih centralah, kakršno smo imeli tedaj tudi v Ljubljani. Ta faza razvoja, ki je bila izhod v silo, se je kmalu preživila. Društvo narodov je zahtevalo od držav, ki so se obračale na njega za posojila, da najprej same sanirajo lastno gospodarstvo in da zmanjšajo svojo pasivnost. Industrijskim državam se je svetovalo, naj se agrarizirajo, da bodo glavni del prehrane za svoje prebivalstvo pridelale doma. Tako se je pričelo preusmerjanje gospodarske produktivnosti politike v vidu avtarkije. V to svrhu so nastale nove zaščitne carinske tarife.

Tudi pri nas je bila tedaj izdelana nova carinska tarifa, na podlagi katere so bila leta 1924. prva pogajanja s kraljevino Italijo. Ta tarifa je bila uveljavljena 20. junija 1925 na podlagi sklepa ministrskega sveta kot načrt zakona ter obenem poslana skupščini, da jo zakoniti. Danes, po preteku 14 let, je naša carinska tarifa še vedno predlog zakona, dasi je tvorila skozi poldrugo desetletje osnovo za naša trgovinska pogajanja z inozemstvom in bila glavni instru-

ment za vodstvo naše zunanje trgovinske politike.

Komaj v letošnjem februarju je bila izdana prva novela k tej tarifi. Moremo reči, da predstavlja doba od 1925 do danes dobo stabilnosti in jasno začrtane smeri razvoja, ki gre za čim večjo industrializacijo naše agrarne države in čim večjim jačanjem domačega konsuma.

V zunanji trgovinski politiki so se razmere v zadnjih letih bistveno spremenile. Naša država je zastopala in zastopa v načelu še celo danes stališče svobodne izmenjave blaga in dobrin ter dopušča svoboden režim uvoza in izvoza, ki ga je opustila celo Velika Britanija. Naša kraljevina je obdana v srednji Evropi od držav, ki vodijo načrtno gospodarstvo, ki strogo kontrolirajo ves uvoz in izvoz in ki dopuščajo, da se sme v državo uvoziti samo toliko tujega pridelka, v kolikor lastne letine in produkcije ne bi zadostovale za kritje potrebe. Pri nas vsega tega komplikiranega administrativnega kontrolnega aparata hvala bogu nimamo in vsaj zaenkrat tudi ne potrebujemo. Število predmetov, katerih izvoz je vezan na posebno dovoljenje, kakor na primer orehov les, ali pa omejen, kakor na pr. za bombažno predvilo, je zelo majhno ter v okviru naše celotne trgovine ne igra pomembne vloge.

Ako gledamo na strukturo naše zunanje trgovine v preteklem letu, vidimo, da odpade od vsega izvoza, ki je dosegel po vrednosti 6.272,4 milijonov dinarjev,

na	v milijonih din
poljedelske proizvode	1.939,3
proizvode živinoreje	1.535
proizvode gozdarstva	999,4
rud in kamenja	606,1
proizvode topilniške industr.	563

Glavne smeri našega izvoza

grede proti zapadu in proti severu in severovzhodu. Naši sosede so kmalu po vojni preorientirali svojo produktivno politiko, da bi pasivnost trg. bilance zmanjšali in da bi pridelali do skrajnih možnosti doma vse, kar potrebujejo. To stremenje po gospodarski samozadostitvi in avtarkiji je ustrezalo predvsem nacionalističnemu gibanju v vseh državah, zlasti pa je skušalo zagotoviti čim popolnejšo preskrbo države za primer vojne. V resnici se je n. pr. posrečilo Nemčiji, da je nadomestila svoj uvoz pšenice in drugih žitaric, ki je dosegel poprej milijardo mark,

z domačimi surogati, s krompirjem in ržjo.

Avstrija in Italija sta stremeli za tem, da zmanjšata uvoz inozemskega premoga in sta sezidale ogromne zapornice, elektrificirale tisoče kilometrov železnic, obenem pa dvignile lastno živinorejo ter mlekarstvo na tako višino, da so iz prejšnjih uvoznikov postali eksporterji. Tako je pred dvajsetimi leti Maribor še dobavljal dnevno po tri in celo več vagonov mleka v Avstrijo in letno po več vagonov krompirja, toda v enem desetletju je prenehala vsaka potreba uvoza teh proizvodov, nasprotno se je

Trgovska združenja!

Delajte na to, da bo udeležba na trgovskem kongresu v Ljubljani čim večja.

Kongres mora biti mogočna manifestacija zavedenosti trgovskega stanu. Potem se bo volja trgovstva tudi upoštevala.

celo avstrijski krompir pojavil na naših tržiščih.

Prav tako je Italija z uspehom izvedla svojo žitno bitko.

Dravska banovina, ki je imela pred vojno na Gor. Štajerskem in Nižje Avstrijskem ugodna tržišča za svoje vino, sadje, mleko, maslo, jajca, živinorejske in kmetijske proizvode, je morala od leta 1925. naprej gledati, kako Avstrija leto za letom sistematično onemogoča naš uvoz. Za uvoz v Avstrijo so preostali samo še vojvodinski proizvodi, t. j. žito, koruza, masne svinje in nekatere važnejše industrijske surovine.

Za Avstrijo je pričela Italija vedno večji meri omejevati naš uvoz. Naša trgovinska bilanca z Italijo, ki je še leta 1929. izkazovala nad 1 milijardo dinarjev aktivnega salda, je tekem poznejših let rapidno nazadovala. Leta 1936. je prišlo do gospodarskih sankcij, radi katerih je bil polnih 9 mesecev ves promet ustavljen. Šele lanske leto je bila izmenjava blaga zopet v skromnem obsegu obnovljena, toda dosegli smo komaj 158 milijonov dinarjev aktivnega salda.

Nova ovira: kliringi

Poleg visokih uvoznih carin in uvoznih dovoljenj se je pridružila še druga ovira za izvoz: kliring. Odkar ne razpolagajo države z zadostnimi zlatimi devizami in inozemskimi plačilnimi sredstvi, si odpirajo pogodbene države vsaka na svoji strani tekoče račune, in sicer posebej za blagovni in posebej za turistični promet ter se obračunava blago doma le z vplačili na protistrani v drugi pogodbeni državi. Ta na videz zelo posrečena rešitev finansiranja trgovine v nadomestilo za manjkajoče zlate devize pa v praksi ni dala dobrih rezultatov. Blagovni promet se razvija po potrebi, po vpljenih poslovnih zvezah in trgovski konvenciji ter se ne more z umetnimi sredstvi spraviti v ravnovesje. Če zastajajo na eni strani plačila, zadržuje to uvoz blaga z druge strani, ker se na kredit na nedoločen čas ne more izvažati, naše trdke pa tudi mnogomesečnega čakanja na plačilo ne prenesejo. Poleg tega se je pri nekaterih klirinških sporazumih že naprej določil fikсни obračunski tečaj med valuto dotične države in dinarjem, ki skoraj nikdar ni bil v skladu z dejansko ceno. Narodna banka odreja samovoljno valutne tečaje in naši izvozniki so izpostavljeni poleg ostalih rizikov še nevarnosti valutnih izgub. Te izgube so bile posebno močne v teku leta 1936., ko so nastopile močne devalvacije franka, leja, češke krone, italijanske lire in tudi nazadovanje angleškega funta, ki so prizadele izvoznikom nenadomestljive škode in izgube. Od časa do časa se je nabralo takih neporavnanih terjatev toliko, da smo imeli nad 400 milijonov dinarjev terja-

tev na klirinških računih za izvoz našega blaga, a na drugi strani zopet za 200 do 300 milij. dinarjev dolgov za uvoženo blago. Nobena od teh postavk se ni dala kompenzirati.

Da bi se te postavke likvidirale, je uvedla Narodna banka pred poldrugim letom kontrolo plačilnega prometa pri uvozu. Kontrola je imela pri mnogih predmetih predvsem to posledico, da se je velik del uvoza iz neklirinških držav preusmeril v klirinske države. Kliringi pa kljub temu še niso zadovoljivo funkcionirali. Vsak moment so nastajale zapreke. Bila so potrebna nova pogajanja, ki pa tudi niso prinesla rešitve. Danes je zunanja trgovina zvezana z mnogimi večjimi neprilikami in rizikom kakor kdaj poprej. Vsak izvoznik je po cele mesece v negotovosti, da ga ne prehitijo kak nenadni moratorni ukrep ali da bo izpremenila Narodna banka obračunske tečaje, preden bo prejel protivrednost za izvoženo blago. Niti približno ne ve, koliko časa bo moral čakati na izplačilo v kliringu. Le tam, kjer se izvoz vrši na podlagi posebnih uvoznih dovoljenj po naprej določenih kontingentih, po preferencialno znižanih cenah, je mogoče doseči zagotovljen čisti dobiček. Te preferencialne pa ima v rokah »Prizad« in je zasebna trgovina izključena od vsakega tekovanja.

Druge ovire našega izvoza

Jugoslavija se smatra kot pretežno agrarna država. Zato mora biti tudi njena zunanja trgovinska politika usmerjena na to, da skuša predvsem zagotoviti možnost rentabilnega vnovčenja agrarnih produktov, katerih pridelamo čez domačo potrebo. Ta naš interes pa je naletel na nasproten interes vseh naših pogodbenih držav, ki so želele svojega lastnega agrarnega producenta primerno zaščititi. Pri trgovinskih pogajanjih je bilo zato skoraj nemogoče dobiti koncesije za normalni uvoz naših agrarnih produktov. Morali smo se zadovoljiti le s tem, česar domača produkcija importne države ne more sama pridelati v zadostni količini. S tem je naš izvoz agrarnih pridelkov postal nestalen, odvisen od vsakoletne letine pri naših odjemalcih. Samo še kriti tuji primanjkljaj je smel naš izvoz. Na takšni bazi pa je vsaka stalna produkcijska politika nemogoča in to občutimo še danes.

V zameno za agrarne koncesije smo bili pripravljeni popustiti pri uvoznih carinah na industrijsko blago. Brez ugodnosti za naš izvoz nismo mogli zniževati uvoznih carin na industrijske izdelke. Zaradi težko naše izvozne trgovine, smo začeli krepiti domačo tržišča in domačo produkcijo. Odkar je nova carinska tarifa v veljavi, je ogromno narastlo število industrijskih podjetij, tako da izdelujemo sami doma to, kar smo bili poprej prisiljeni izključno uvažati. Z osnovanjem domače industrije smo stvorili možnost zaposlitve za tisoče novih industrijskih delavcev. S tem smo razbremenili našo trgovinsko bilanco, ki je sedaj že dolga leta aktivna, ter pridobili našemu kmetu stalne odjemalce.

Dočim so se vzhodni kraji države relativno z lahkoto prilagodili potrebam preorientacije kmetijske produkcije, je zapadni del ostal konservativen. V njegovi strukturi igra glavno vlogo gozdarstvo, ker pokriva gozdovje 43% plodne površine. Zadnja leta je razvoj teh-

nike ustvaril posebno konjunkturo za kemično predelavo lesa, za izdelavo celuloze ter iz nje pridobivanih umetnih tekstilnih surogatov. Tu je še največ bodočnosti za naše gozdove, ki najdejo v eksportu vedno teže rentabilna tržišča. Vrednost izvoza gozdarstvih produktov cenimo povprečno na letnih 350 milij. dinarjev.

Poleg agrarnih proizvodov je

Pred- in povojna doba

Bistvena razlika sedanje dobe od predvojne se more vsaj v glavnem očitati s temi karakteristikami: Trgovinske pogodbe se sklepajo danes le še na dobo treh mesecev, pol leta ali največ na eno leto. Posebni medodbori pogodbenih držav urejujejo sproti neprilike in težkoče, ki se neprestano pojavljajo enkrat radi zastoja kliringa in valutarnih izprememb, drugič radi potrebe prilagoditve kontingentov, tarifnih težkoč itd. Tako vidimo, da so danes trgovinska pogajanja tako rekoč v **permanenci**. Vse, kar se doseže, ima na vse zadnje le značaj enodnevnosti in nestalnosti.

Neprimerno bolj kakor pred vojno je vse odvisno od slučajnosti. Tako je n. pr. našo produkcijo hmelja, od katere moramo 98% izvažati, rešila odprava prohibicije v Ameriki. Usoda izvoza in cene našemu sadju, pri katerem dosežemo včasih do 200 milijonov dinarjev dohodka, je odvisna od slučajnih vremenskih razmer spomladi v deželah naših odjemalcev. Nekdaj tako mogočen eksport jaje, ki je samo iz dravske banovine dosegel 600 do 700 vagonov letno, je skoro popolnoma prenehal, ker se je razvilo intenzivno farmarstvo perutnine v konsumnih državah.

Toda ne samo pri izvozu, marveč tudi pri uvozu so nastale izpremembe v strukturi naše zunanje trgovine. Tako smo na primer še nedavno dajali za staro železo, ki smo ga uvažali, okrog 30 milijonov deviz inozemstvu. Še lansko leto je šlo zanj 279 milijona dinarjev v inozemstvo. Z zgradbo visoke peči na Jesenicah pa smo pričeli predelovati domačo rudo in je potreba po uvozu starega železa skoraj odpadla. Skušamo pa iti še korak dalje, da bi tudi uvoz inozemskega koksa, katerega potrebuje plavž okrog 5000 vagonov letno, nadomestili z domačim lesnim ogljem. V tekstilnih izdelkih smo svojočasno uvažali gotove predmete iz inozemstva in plačali ne samo delavski zaslužek, marveč tudi trgovski dobiček inozemski industriji. S snovanjem in razširjenjem industrije v tuzemstvu pa smo prišli od gotovih izdelkov na uvoz polfabrikatov in pozneje na uvoz surovin. Leta 1930. smo še plačali za ves uvoz bombaža in bombažnih izdelkov 1,3615 milij. dinarjev, dočim smo leta 1936. za isto skupno težo plačali inozemcem samo 7907 milij. dinarjev, torej za 570 milijonov manj, kar pomeni za naš nacionalni dohodek in za našo plačilno bilanco velik prihranek. Investicijska delavnost pa je tudi še sedaj zelo znatna. Med svetovno gospodarsko krizo je bil uvoz strojev že padel na bori 106 milijonov dinarjev (leto 1933.), pa se je danes zopet povzpela na 366 milijonov dinarjev. Zato stremimo danes tudi mi, da si zagotovimo pridelovanje najvažnejših surovin doma.

Ni mogoče tu v podrobnostih osvetliti pravo ozadje političnih, socialnih ter finančnih dogodkov v njihovi medsebojni povezanosti z vsemi našimi gospodarskimi problemi. Samo za prikaz dobe, ki smo jo doživeli od velikega poloma gospodarstva v letih 1929. do 1932., bi komaj zadoščal cel ciklus predavanj. Zato sem se moral omejiti samo na to, da vsaj nekoliko nakažem posebno značilne izpremembe v naši trgovinski politiki.

naša kraljevina v zadnjih letih dobila poseben pomen kot dežela, ki je izredno bogata na onih rudah, važnih za oboroževanje. Izvoz rudinskih surovin, rud in surovin kovin zadnja leta po gospodarski svetovni krizi rapidno narašča in je dosegel prav v preteklem letu naravnost rekordne številke. Znatno del naših rudnih polj pa še ni raziskan.

Brez vsakga dvoma je, da se nahajamo

danesh v važni prehodni dobi.

Oblike nove ureditve svetovnega gospodarstva se kažejo še v dokaj nejasnih, meglenih konturah. Nasproti sta si dva svetova, na eni strani kapitalizem s privatno iniciativo, okvirjen v smeri sodobnih socialnih in gospodarskih reform, na drugi strani pa počenši od zadružništva do kolektivizma, totalitarnosti države in načrtnega gospodarstva, vse najrazličnejše kombinacije ureditve družbe, gospodarstva in države, kjer je privatni iniciativi prepuščen le še prav opek delokrog in kjer se morajo tudi privatni interesi poedinca podrediti interesom skupnosti države, kot višjevrstne kolektivne celote.

Nismo še zacelili ran ogromne svetovne krize, ko se že zopet pojavljajo v Ameriki milijoni brezposelnih. Svetovno gospodarstvo potrebuje nove, stabilnejše in trajnejše organizacije. Poizkusi, ki jih je naredila londonska svetovna gospodarska in finančna konferenca, niso mogli imeti uspeha, ker se je bila takrat Amerika odločila, da z devalvacijo dolarja skuša izlečiti porazne posledice gospodarskega poloma. Amerikanski primer je našel dve leti pozneje tudi v Evropi mnogo posnemalcev, a tudi vsi ti so se morali uveriti, da sama devalvacija ne prinaša trajne rešitve in izhoda iz gospodarskih neprilik.

je danes bolj potreben kakor kdaj koli. Industrija, velik del naših denarnih zavodov, vse naše rudarstvo je že v rokah tujega velekapitala. Sedaj pa je začel tuji velekapital še ofenzivno proti domači in nacionalni trgovini.

Ta ofenziva tujega velekapitala se mora streti z močno protiofenzivo domačega trgovstva!

Zato sklicuje najvišja organizacija domačega trgovstva, naše Centralno predstavništvo III. vsedržavni kongres trgovstva Jugoslavije v Ljubljani, na katerem bo jugoslovansko trgovstvo jasno in odločno povedalo, da ne bo in da ne sme postati plen tujega velekapitala še naša domača trgovina. Skozi desetletja je bila vsa naša notranja trgovina v domačih rokah in tako mora ostati tudi v bodoče! Dobro in lepo se je razvijala naša domača trgovina brez vsake pomoči tujega velekapitala in zato

Ljubljanski kolodvor

vpilje še vedno po temeljiti preureditvi. Kaj je s poglobitvijo kolodvora? — Kako bi izgledala in kakšne prednosti bi prinesla Ljubljani, bo videti na razstavi »Cesta ob priliki Ljubljanskega velesejma od 4. do 13. junija.

Na deveti razstavi na pomladanskem velesejmu

v Ljubljani od 4. do 13. junija bo prikazala Zveza gospodinjskih domači umetni obrt. Uveljaviti hočemo delo naših pridnih ženskih rok, naše narodne in po naših umetnicah pripravljene motive ter s tem doseči, da se bo naša žena krasila v narodnem duhu, da bo

Naša gospodarska politika ni sledila takim eksperimentom. Skušala je najti vedno srednjo pot med privatno in javno iniciativo. Četudi imamo ceno pšenice v notranjem tržišču letos znatno nad svetovno pariteto, moramo v celoti reči, da sloni naše gospodarstvo na zdravih temeljih realnega gledanja trgovinsko-političnih odnosov.

Naše gospodarstvo in naša zunanja trgovinska politika sta se skušala prilagoditi potrebam in oblikam načrtnega gospodarjenja držav, ki stojijo z nami v kupčijskih zvezah, kakor tudi stališču mogočnih blokov velesil z izgrajenim preferencialnim sistemom. Doživeli smo sankcije, o katerih smo mislili, da jih ne bomo mogli vzdržati. Prestati smo morali poprej polni dve leti odprto carinsko vojno naših odjemalcev, ki so z vsemi sredstvi pobijali cene naših kmetijskih proizvodov in v glavnem tudi stvarno doprinesli do one težke pasivnosti našega kmeta, iz katere se mu skuša sedaj nekoliko pomagati z razdolitvijo in intervencionističnim dviganjem cen. Pretrpeli smo milijardne škode, ki danes močno ovirajo napredek našega kmeta in splošni dvig našega podeželja. Pri vsem tem pa se vendar nismo nikdar podali v ekstreme, marveč ohranili trezno presojanje položaja in stvarnih možnosti akcije tudi v najtežjih kritičnih razmerah. Daleč je še do ustalitve gospodarstva in do pomiritve odnosov med narodi, in treba bo še čez mnogo kritičnih točk, da dospemo do dokončne ureditve. Na tej poti nam lahko največ pomaga k srečni rešitvi perečih vprašanj samospoznanje. Anketa, ki jo je priredila kr. banska uprava, je v celoti posvečena temu smotru in predstavlja kot takaj nesporno važen prilog za bodočo organizatorno delo v gospodarstvu. Upravičeno zato vsi želimo, da se iniciativa kr. banske uprave v polnem obsegu posreči na korist napredka in razvoja slovenskega gospodarstva.

Boj proti tujemu velekapitalu

ne pustimo, da bi jo sedaj tuji velekapital uničeval. Jugoslavija neče in ne bo postala kolonija tujega velekapitala.

To hočemo krepko in prepričljivo povedati na svojem III. vsedržavnem trgovskem kongresu v Ljubljani. Mogočno moramo zaklicati tujemu velekapitalu: Roke proč od naše trgovine! Naša trgovina mora ostati popolnoma ohranjena sinovom naše zemlje!

Da bo ta naš klic mogočen, da bo v resnici krepko odjeknil po vsej širni Jugoslaviji, mora biti tudi udeležba na kongresu impozantna. Če samo število udeležencev mora prepričati vso jugoslovansko javnost, da je treba boj trgovstva proti tujemu velekapitalu z vso silo podpirati. Ne več tujemu velekapitalu privilegijev, temveč vse pravice samo naši domači trgovini! To mora postati aksiom naše državne gospodarske politike.

odsevala z nje in mladine prava plemenita narodna zavest. Dajmo dela in kruha našim ženam, našim motivom čast. Vabimo obrtnice, vezilje, risarke, umetnice in arhitekto k sodelovanju.

Na parobrodih

Jadranske in Dubrovačke plovidbe imajo obiskovalci pomladanskega velesejma v Ljubljani, ki bo od 4. do 13. junija, ugodnost »razreda za razred«, to se pravi, da se s karto nižjega razreda vozijo v višjem. Na parobrodih Zetske plovidbe pa velja 50% popust. Potovanje proti Ljubljani je dovoljeno od 20. maja do 13. junija, povratek pa od 4. do 20. junija.

Politične vesti

Pariški »Matin« piše, da vsebujejo predlogi praške vlade za ureditev manjšinskega vprašanja v glavnem naslednje predloge. 1. Kjer prebivajo sudetski Nemci v večini, se proglasi nemščina za uradni jezik. 2. Nemcem se prizna pravica kontrole nad vsemi šolskimi in kulturnimi ustanovami v nemškem ozemlju. 3. Za vse občine, v katerih žive sudetski Nemci, se razpišejo nove občinske volitve, da bodo mogli imeti sudetski Nemci čisto svoje občinske uprave. 4. V primernem številu se začnejo nastavljeni Nemci kot državni uradniki.

Pogajanja med praško vlado in sudetskimi Nemci so bila trenutno pretrgana, ker so sudetski Nemci zaprosili za odlog pogajanj, da morejo pregledati nedeljske volilne rezultate.

Českoslovaška vojska se je umaknila par kilometrov z meje, da tudi na ta način dokaže českoslovaška vlada svojo dobro voljo. Vendar pa varnostni ukrepi českoslovaške vlade zaenkrat še ne bodo preklicani.

O nedeljskih občinskih volitvah na Českoslovaškem se objavljajo sedaj podrobni rezultati, iz katerih je razvidno, da so českoslovaške vladne stranke močno napredovale, da je napredovala nemška sudetska stranka za glasove bivših nemških meščanskih strank, da pa so nemški socialni demokrati v glavnem ohranili svoje pozicije. Nazadovale je tudi Hlinkova slovaška ljudska stranka ter komunisti na Slovaškem. Volitve so potekle v najlepšem redu ter dokazale visoko državljansko zavest českoslovaškega naroda.

Skupina 21 angleških socialistov je prišla v Českoslovaško ter bo ostala na Českoslovaškem okoli dva tedna. Skupina bo tudi obiskala nemško ozemlje, da se prepriča o pravem stanju nemške manjšine na Českoslovaškem.

Druga (socialistična) internacionala je razpravljala o českoslovaškem vprašanju. Poročala sta zastopnika nemške in čl. soc. demokratske stranke.

Na Českoslovaško je prišla delegacija ameriških Slovkov, ki je prinesla s seboj original pittsburskega sporazuma. Pater Hlinka, kateremu je izročila original, je izjavil, da se bo še odločneje boril za avtonomijo Slovaške. Slovaška delegacija pa je nasprotno izjavila, da je njen namen, da doseže sporazum med Čehi in Slovaki.

V londonskem odboru proti vmešavanju v španske zadeve je prišlo med Francijo, Anglijo in Italijo do sporazuma ter se je angleški vladi posrečilo tudi to, da ni Rusija nasprotovala novemu sporazumu. S tem je zopet več možnosti za francosko-italijanski sporazum.

Angleški minister sir Inskip je izjavil v svojem govoru po radiu tudi naslednje: Zadnji izumi naših nadarjenih znanstvenikov so dali naši narodni obrambi takšna sredstva, ki se jih sovražniki niti ne nadejajo. Načrt za narodno obrambo se stalno izpopolnjuje in so pripravljeni tudi že dodatni načrti. Posebno letalska obramba bo organizirana tako popolno, da bo angleško prebivalstvo popolnoma varovano. Pripravljamo nove vrste protiletalskih topov, ki bodo zlasti uspešno branili naša pristanišča. Nato je izjavil minister Inskip, da se tudi dominioni odločno pripravlja na obrambo.

Med francoskim in sovjetskim generalnim štabom so se začela posvetovanja, ki so v zvezi s položajem Českoslovaške. Ta vest poljskega lista »Kurier Ilustrowany« je napravila v Nemčiji zelo močan vtis. Nemški uradni ljudje izjavljajo, da sicer resničnost te vesti ni mogoče kontrolirati, da bi pa takšna skupna posvetovanja »slabo služila ideji miru«.

Med Rusijo in Japonsko se bodo v kratkem začela pogajanja za ureditev vseh spornih vprašanj. Zlasti bo skušala Japonska doseči, da bo podaljšala sovjetska Rusija zopet dogovor o ribolovu ter da bo zopet dala Japoncem koncesije za izkoriščanje petrolejskih vrelcev na Sahalinu. Baje je uspeh pogajanj že zagotovljen.

Vlada gen. Franca je pripravila poseben zakon, po katerem se bo uvedla španščina kot edini uradni jezik na vsem ozemlju Francove Španije. Zaradi tega so Baski zelo ogorčeni. Vendar pa je malo verjetno, da bi imeli njihov odpor kak uspeh, ker je nacionalistična Španija trdno odločena, da uvede strogo centralističen režim.

Po uradnem poročilu so znašale izgube italijanskih legionarjev v Španiji v času od februarja 1937. do konca maja 1938. 9.541 mož, 3 oficirji in 356 legionarjev je bilo ujetih.

barva, plesira in kemično naša obleke, klobuke itd. Škrobi in svetločila srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

Denarstvo

Šiling ne notira več

Na predlog Narodne banke je izdal finančni minister pod št. 30990/VIII. dne 28. maja 1938 naslednji sklep:

»Vsi prejšnji odloki, ki so bili izdani glede ureditve plačilnega prometa z Avstrijo, ko tudi vsi odloki, ki so bili izdani v zvezi z notiranjem avstrijskega šilinga na domačih borzah, se razveljavijo začenši s 1. junijem 1938.«

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 22. maja navaja naslednje izpremembe (vse številke v milijonih din):

Kovinska podloga je narasla za 11 na 18269.

Devize izven podloge so se dvignile od 356'6 na 363'3.

Vsota kovanega denarja se je povečala za 12'4 na 450'7.

Nepremičnine so narasle za 0'8 na 175'5.

Posojila so se zopet znižala, in sicer za 6'2 na 1.554'6. Menična posojila so padla za 4'6 na 1.310'3, lombardna pa za 1'5 na 244'3.

Razna aktiva pa so se zmanjšala za 1'3 na 2.267'7.

Obrt bankovcev se je zmanjšal za 72'5 na 5.833'4.

Obveze na pokaz so se povečale za 70'1 na 2.667'1.

Razna pasiva so narasle za 16'1 na 356'8.

Celotno kritje se je povečalo od 27'59% na 27'61%, samo zlato pa od 27'19% na 27'21%.

Obrestna mera je ostala še nadalje neizpremenjena in previsoka.

Narodna banka je izplačala po novem klirinškem računu z Italijo dne 30. maja nakaznice do št. 13.483 z dne 4. februarja.

Denarni obtok v Nemčiji se je po izkazu Državne banke zadnji teden maja povečal od 1712 v aprilu na 7524 milijonov RM (lani 6266).

Državni dolgovi Nemčije so 31. marca 1938 dosegli 16.820'4 (decembra 1937, še 15.250'3) milijona RM, razen tega leteči dolgovi 2345'2 (2388), in davčni izkazi 299'8 (302'8).

Vsa določila o vezanih markah so bila razširjena tudi na Avstrijo.

Nov padec cen na kovinskem trgu

Pod vplivom gospodarske depresije, ki vlada v Združenih državah Sev. Amerike in ki se vedno bolj poostrejuje, so začele cene surovinam naglo padati. V enem tednu so padle cene za baker za 3'5 funta. Mlačna tendenca na trgu bakra pa traja naprej, ker pada tako potrošnja v Ameriki kot tudi v Evropi. Popuščati pa so tudi začele cene za svinco. Na newyorški borzi so padle cene za 4'45 do 4'20 centa za libro. Ameriške založbe svinca so narasle od 143.000 na koncu marca na 156.700 na koncu aprila. More se reči, da je odvisen nadaljnji razvoj cen na kovinskem trgu od stanja svetovnega gospodarstva.

Na jugoslovanskih železnicah

imajo obiskovalci Ljubljanskega velesejma brezplačen povratek. Na postajni blagajni kupijo poleg vozne karte še rumeno železniško izkaznico za din 2.—. Ko dobe potrdilo o obisku velesejma, imajo s to izkaznico in staro vozno karto brezplačen povratek. Potovati v Ljubljano morejo od 30. maja do 13. junija, vračajo pa se od 4. do 18. junija.

Občni zbori

»Vinariac, delniška družba vinogradnikov v Ptuju ima izredni občni zbor dne 20. junija ob 17. v pisarniških prostorih Posojilnice v Ptuj. Na dnevnem redu je med drugim sklepanje o predlogu upravnega sveta radi likvidacije delniške družbe ter izvolitev likvidatorjev ter določitev njih delokroga.

Beograjska borza o potrebnih ukrepih za ozdravljenje denarnega trga

V svojem letnem poročilu razpravlja upravni odbor beograjske borze tudi o potrebnih ukrepih za ozdravljenje našega denarnega trga.

Uvodoma svojega poročila konstatira beograjska borza, da je danes silno težko spraviti v sklad rentabilnost in likvidnost, dvoje osnovnih pojmov za bančno poslovanje. Kratkoročni posli postajajo vedno bolj redki. Pa še njih likvidnost zavis od splošnih razmer. Eskont je sploh izgubil lastnost likvidnosti ter je zato postal manj vabljen, finansiranje izvoza pa je omogočeno samo še večjim bankam.

Zato se kratkoročni posli omejujejo samo še na naložbe v vrednostne papirje in na lombardne posle. Drugih kratkoročnih in popolnoma likvidnih poslov še ni na našem trgu. Zato izkazujejo tudi samo večje banke povečanje obsega poslov, dočim so manjši zavodi še naprej obsojeni na životarjenje. Beograjska borza konstatira, da se denarni zavodi niso spuščali v srednjeročne in dolgoročne kreditne operacije, ker še niso pozabili slabih izkušenj z dolgoročnimi angažmanji. Naravna posledica te rezerviranosti je bila, da narodno gospodarstvo ni imelo onih koristi, ki so jih zahtevale sedanje razmere.

Denarni trg ne funkcionira normalno

Kljub mnogim ugodnim znakom v razvoju našega denarnega trga ta še vedno ne posluje normalno in treba je izdati nove ukrepe za njegovo ozdravljenje. Morali bi se odpraviti vsi nedostatki kreditnega organizma. Popolna sanacija denarnega trga je po mnenju borze mogoča le, če se dobro organizira varčevanje ljudi in če se pametno uporabijo ljudski prihranki. Zato je potrebno popolnoma reorganizirati naše bančništvo. Morala bi se določiti temeljna načela, po katerih se smejo nalogati vloge denarnih zavodov. To ni važno le za vlagatelje, temveč tudi za pravilno funkcioniranje denarnega trga.

Predvsem bi se moral natančno določiti delokrog posameznim denarnim ustanovam. Morali bi se razdeliti na čisto hranilniške zavode ter na zavode za finansiranje industrije ali drugih podjetij ter trgovin.

Obnova kmetijskega kredita

Še vedno je odprto vprašanje obnove kmetijskega kredita, ki je eno najvažnejših vprašanj za popolno normaliziranje denarnega trga. Kreditna sposobnost kmetovalca je danes zmanjšana in tu bi bila pomoč kar najbolj nujna.

Tečaji državnih papirjev

Zboljšanje tečajev državnih papirjev je dobilo v preteklem letu trdno podlago. Tečaji so se začeli dvigati že v l. 1936. Beograjska borza je mnenja, da so državni papirji posebno privlačni za kapitaliste zaradi svoje sigurnosti in rente. Nadalje naglašava borza potrebo za redno izvrševanje obrestne službe ter tudi možnost neomejenega kredita v obliki lombardiranja.

Presojajoč razvoj tečajev v preteklem letu, ugotavlja zbornica njih stalen in zanesljiv dvig, da so na koncu leta 1937. tečaji večino ma že dosegli predkrizno višino. Zlasti je treba poudariti, da sta na domačih borzah prvič po vojni dva papirja dosegla svojo nominalno višino, in sicer 7% investicijsko posojilo in 7% zadolžnica Drž. hip. banke.

V stalnem dvigu tečajev se vedno bolj kaže tendenca k nivelizaciji obrestovanja. V tem nekoliko zaostajajo dolarske obveznice, kar pa je treba pripisati strahu pred eventualno nestalnostjo dolarskega tečaja.

Prejšnja maksimalna rentabilnost državnih papirjev, ki je dosegla preje 15%, je sedaj znižana na 6'50%, kar je posebne važnosti za naš efektivni trg, zlasti pa še za presojo državnega kredita.

Na koncu lanskega leta je bil

donos državnih obveznic naslednji: pri 2 in pol odstotni vojni škodi 5'90%, pri 6odstotnih begluških obveznicah 7'50%, pri 7odstotnih obveznicah domačega investicijskega posojila 7'14%. V primeri s prejšnjimi leti, ko denarni trg ni hotel sprejeti papirjev, če se niso obrestovali vsaj po 10 odstotkov, dostikrat pa niti papirjev s še večjim obrestovanjem, se jasno vidi, kako zelo se je okrepil naš denarni trg in kako je narastel državni kredit.

Anketa o našem kmetijstvu

V ponedeljek dopoldne se je začela v Ljubljani velika anketa o našem kmetijstvu, ki jo je sklicala banska uprava na iniciativo kmetijske zbornice. Anketa je bila dobro pripravljena ter tudi odlično obiskana. Otvoril jo je ban dr. Natlačen, ki je dejal:

»Težke razmere, v katerih živi danes naš slovenski kmet, so dale povod k sklicanju kmet. ankete, ki jo s tem otvarjam in ki naj preišče vzroke, zakaj naš kmetijski stan peša in propada, ter skuša najti pota, kako naj bi se blagostanje našega kmetijskega stanu čim bolj zboljšalo.

Dejstvo je namreč, ki si pred njim ne smemo zapirati oči, da je gospodarjenje in življenje našega kmeta zlasti v krajih, ki so oddaljeni od večjih mest in industrijskih središč, skrajno težko, tako težko, da kmet mnogokje že izgublja vero, da bi mu mogla zemlja še dajati gospodarsko eksistenco. Zato je beg z dežele v mesto čedalje večji, zato število izseljencev raste, zato se tako grozotno širi število onih, ki romajo leto za letom s trebuhom za kruhom v tuje kraje, prepuščajoč svoje domove za delo nesposobnim starcem in še nedorasli deci. Vse to zavzema ponekod v naši domovini že tako široke dimenzije, da je ponekod že ogroženo redno in uspešno obdelovanje zemlje, po drugi strani pa preti že v izdatni meri našemu narodu, ki izgublja v tujini moč in svoje zdravje, degeneracija.

Kmetiskemu stanu pripada še

danes v naši banovini dobrih 60% vsega prebivalstva. Že samo to dejstvo nam nalaga dolžnost, da storimo prav vse, kar je v naši moči, da kmetu v njegovi gospodarski stiski pomagamo in ga rešimo. Naša skrb za obstoj in napredek kmetijskega stanu pa mora biti še podvojena zaradi tega, ker je kmetijski stan tisti dragoceni in nenadomestljivi rezervar, iz katerega prihajajo vedno novi, sveži in zdravi sokovi, ki dovajajo narodu vedno nove moči in zdravje in ki ga na ta način stalno obnavljajo.

Ko sem s temi kratkimi besedami označil veliko važnost te ankete, vas vse, ki ste se našemu povabilu odzvali in ki hočete v teh dneh sodelovati pri razpravljanju številnih vprašanj, ki so važna za naše kmetisko gospodarstvo, kar najlepše pozdravljam. Želim in prosim Boga, da bi vaše razprave prinesle našemu kmetiskemu stanu mnogo dobrih uspehov, da bi s svojimi sklepi pogodili ono, kar more našemu kmetiskemu stanu prinesiti najboljše koristi.

Zagotavljam vas, da bo banska uprava spremljala razprave te ankete s polnim zanimanjem in da vam bo za vse koristne sklepe, ki jih boste v teh dneh napravili, hvaležna ter jih bo pri izvajanju pospeševanja kmetijstva tudi upoštevala.

O anketi bomo še poročali. Za danes objavljamo odlični referat tajnika Zbornice za TOI, dr. Ivana Plessa.

Subvencioniranje izvoza v neklirinške države

Zveza industrijev objavlja v svoji zadnji okrožnici naslednje: Narodna banka in pristojna ministrstva so načelno sklenila, da se subvencionira izvoz nekaterih naših proizvodov v čezmorske in ostale neklirinške države. Subvencionira naj se izvoz na ta način, da bi se devize, ki izvirajo iz subvencioniranega izvoza odkupovale po višjem tečaju.

V to svrhu potrebna sredstva se bodo dobila s prodajo deviz uvoznikom kave po specialnem višjem tečaju, ki je sedaj določen za angleški funt z din 262.—. Sredstva za subvencioniranje našega izvoza bodo torej zaenkrat omejena na razliko med borznim tečajem angleškega funta, ki iznaša okrog din 238.—, ter že navedenim specialnim tečajem din 262.— za uvoz kave, t. j. na približno 10% skupne vrednosti našega uvoza kave, kar bo izneslo 6 do 7 milijonov din letno. Spričo tako majhnih razpoložljivih sredstev se namerava zaenkrat omejiti subvencioniranje izvoza samo na nekatere naše proizvode, zlasti agrarne, katerih plasiranje na inozemskih tržiščih zadeva na posebne težkoče.

V ministrtvu za trgovino in industrijo se sestavlja seznam predmetov, katerih izvoz naj se na navedeni način subvencionira. Centrala industrijskih korporacij se je zavzela za to, da se v ta seznam sprejmejo vsaj oni industrijski proizvodi, za katere so se že svojčas zahtevale izvozne premije. Na nedavnem zasedanju ožjega strokovnega odbora smo med drugim predlagali, da se v omenjeni seznam sprejme tudi vpognjeno pohištvo ter razni galanterijski in množinski predmeti iz lesa. Nadejamo se, da se bo ta naš predlog na pristojnem mestu upošteval. Interesentom pa priporočamo, da

Konzulat ČSR v Ljubljani

vljudno poziva gg. trgovske zastopnike in potnike v Sloveniji, ki vodijo zastopstva oziroma podzastopstva češkoslovaških tvrdk, da blagohotno sporoče tukajšnjemu uradu svoje naslove obenem z navedbo naslovov zastopanih češkoslov. tvrdk

se v tem pogledu tudi sami z obrazloženo vlogo obrnejo na pristojna mesta, zlasti na Zavod za pospeševanje zunanje trgovine, kolikor tega niso že storili.

Kakor smo obveščeni, bo do končne ureditve tega vprašanja Narodna banka dovoljevala kompenzacije po višjih tečajih med našimi izvozniki v čezmorske države ter uvozniki kave iz Braziliije, in to pri onih predmetih, glede katerih bo Narodna banka smatrala, da se njihov izvoz pospešuje.

Spomladanski velesejem v Ljubljani

od 4. do 13. junija 1938. bo že 43. razstavna prireditev v Ljubljani. To pomeni 18 let razstavno-tehničnega dela v službi gospodarskega in kulturnega napredka našega naroda. Splošni del velesejma bo obsegal vse panoge industrijske in obrtniške proizvodnje. Pohištvo bo tvorilo posebno razstavo. Te razstave so že tako ukoreninjene, da jih pozna vsa Jugoslavija. Iz vseh predelov prihajajo kupci, da tukaj na podlagi razstavljenih garnitur izbirajo in naročajo po svojem okusu in premoženjskih razmerah. Razstava avtomobilov, avtobusov in motornih koles bo zelo bogata. Zastopane bodo skoro vse svetovne marke in bo razstava obsegala nad 1500 kv. metrov razstavnega prostora. Še pred leti smo bili navezani na uvoz tekstilij. Sedaj že naše tvornice krijejo domačo porabo in je luksuzen, kdor se oblači v inozemsko blago. Na letošnjem velesejmu v Ljubljani bo naša tekstilna industrija pokazala, kako visoko se je že razvila. Vsakdo se bo mogel prepričati, da njeni izdelki kakovostno povsem dosegajo inozemsko, so pa bolj poceni in dajo zaslužka našemu delavcu. Skoro prav vsakdo pri nas se zanimala za reševanje našega cestnega vprašanja. Na letošnjem velesejmu bo Društvo za ceste s svojo razstavo »Cesta« pokazalo, kako daleč smo že v tem perečem vprašanju in kako bo z gradnjami naših cest. Zveza gospodinj v Ljubljani bo podala letos žensko domačo obrt. Ljubljanska tobačna tovarna pa ureja razstavo tobačnih izdelkov. Od tujih držav bo v zaokroženi celoti zastopana Francija z razstavo knjig, kozmetike in bižuterije. Vsak naj uredi svoje poslovno potovanje v Ljubljano tako, da bo to potovanje zvezal z ogledom velesejma, saj bo mogoče že na velesejmu samem rešiti velik del svojih poslovnih zadev, kot je nakup blaga, oddaja naročil itd. Na železnici ima vsakdo brezplačen povratek, če si pri odhodu na odhodni postaji poleg cele vozne karte nabavi še rumeno železniško izkaznico za 2 din in si priskrbi potrdilo o obisku velesejma, ki ga bo dobil na velesejski blagajni. — Potovanje v Ljubljano od 30. maja do 13. junija, povratek od 4. do 18. junija.

Naš promet s Češkoslovaško

Glavni tajnik gospodarskega sveta Male antante dr. M. Niederle je objavil v »Prager Presse« 29. t. m. članek o gosp. MA, v katerem navaja sledečo preglednico o razvoju blagovne izmenjave z Jugoslavijo v letih (in 1000 Kč):

uvoz iz Jugoslavije:			
1933 brez tobaka	164.501	—	
1934 brez tobaka	199.758	+31'6	
1935 s tobakom	362.912	+81'5	
1936 s tobakom	346.912	— 3'8	
1937 s tobakom	409.729	+18'0	
izvoz:			
1933	197.157	—	
1934	258.869	+31'3	
1935	318.221	+23'0	
1936	429.762	+35'0	
1937	595.967	+38'6	

Proti Romuniji pa se je češkoslovaški izvoz v vseh štirih letih povečal za 194'4, a uvoz iz Romunije za 200%.

V soboto otvoritev velesejma in razstave „Cesta“

Dobave - licitacije

Gradbeni oddelek direktorije drž. železnice v Ljubljani sprejema do 7. junija ponudbe za dobavo raznega vodovodnega materiala.

Uprava Vojno-tehničnega zavoda v Kragujevcu sprejema do 4. junija ponudbe za dobavo gradbenega materiala in železa; do 7. junija jesenovi desk; do 8. junija 15.000 kg bombaževine za čiščenje; do 9. junija železnega poljskega agregata in traktorja; do 10. junija večje količine raznih vijakov in jesenovi desk; do 14. junija Mahil, kartonov in tiskarske barve in do 15. junija 8000 kg železa.

Štab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 4. junija ponudbe za dobavo 6000 m lanene platna, 3300 zimskih volnenih maj; do dne 7. junija mornarskih značk; do 10. junija železa in 15. junija akumulatorske baterije.

Direkcija drž. rudnika v Brezi sprejema do 8. junija ponudbe za dobavo 150 m³ jelovega jamskega lesa, jelove skorje ter 100 lanenih prtov; do 15. junija Wertheim-blagajne ter barometra.

Direkcija drž. rudnika v Vrdniku sprejema do 9. junija ponudbe za dobavo 15.000 opek, 10.000 kg negašenega apna, raznega električnega materiala; do 23. junija raznih barvil in bombaža za čiščenje ter do dne 30. junija jeklenih dvojnih ključev.

LICITACIJE

Strojni oddelek direktorije drž. železnice v Ljubljani sprejema do 3. junija ponudbe za dobavo stena za olje in petrolej.

Dne 3. junija bo v intendanturi štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za dobavo ljudske hrane i. s. 30.000 kg svinjske masti in 20.000 kg pšeničnega zdraža.

Dne 9. junija bo pri Vojnosanitetskem zavodu v Zemunu licitacija za dobavo 1000 nosil za ranjenice; dne 14. junija vate; dne 15. junija raznih drog, olj, glicerina, vazeline in kalijevega mila; dne 17. junija raznih zdravil in kemikalij; dne 18. junija vate; dne 20. junija zdravil in kemikalij; dne 21. junija gaze; dne 22. junija bencina in dezinfekcijskih sredstev; dne 23. junija bolniških plaščev, platna za mrtvaške pokrove in 3000 m² žične mreže; dne 24. junija apotekarskega pribora; dne 25. junija 100.000 m kaliko-platina; dne 27. junija plutovinastih zamaškov, papirnatih vreč, vrvice, etiket idr.; dne 29. junija steklenih ampul; dne 30. junija gutaperke in gumiranega platna; dne 2. julija 50.000 m hidrofilne gaze; dne 4. julija brizgalk ter rezervnih igel in dne 6. julija kirurške svilne, sponzorjev in brizgalk.

Dne 23. junija bo pri Zavodu »Sarajevo« v Sarajevu licitacija za dobavo 1600 kg raznega usnja. (Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Prijavite se za izlete!

Prospekti izletov in ekskurzij, ki bodo zadnji kongresni dan, t. j. 18. junija, so povsod zbudili veliko pozornost ter zaradi svoje lepe oblike napravili najboljši vtis. Vse hvali smiselno razporejeno vsebino ter stvarne in leksikalno zgoščene opise posameznih izletnih krajev in podjetij. Priznati se mora, da se je potovalni odbor potrudil, da s svojim prospektom čimbolj olajša vsakemu kongresnemu udeležencu, da se odloči za ta ali oni izlet, za to ali ono ekskurzijo.

Kongresni udeleženci pa naj sedaj svojo odločitev tudi javijo kongresnemu odboru v Ljubljani, »Trgovski dom«, da bo mogel potovalni odbor dobro dokončati svoje delo. Ravno trgovci najbolj vedo, da je nečelnost eden glavnih vzrokov poslovnih neuspehov. Tako je tudi uspeh izletov in ekskurzij odvisen od pravočasnosti in točnosti prijav za izlete. Zato ponovno prosi izletni odbor vse trgovce, da se nemudoma prijavijo za izlete in potem bodo ekskurzije dosegle res popoln uspeh.

»Lahko bi bilo« — tako nam piše trgovec g. N. Z. iz Negotina, — da bi se hitro odločil na izlet, če bi bilo teh samo dva ali tri. Toda izletni odbor nam je pripravil tako veliko število izletov in ekskurzij, da se kar ne morem odločiti. Zato me zapišite med izletnike, ker enega predlaganih izletov se udeležim gotovo.« Tovariš N. Z. nam je odkritosrčno napisal to, kar mislijo mnogi. In zato odlašajo s prijavami. Vsi udeleženci kongresa pa vedo, da se bodo enega organiziranih izletov prav gotovo udeležili. A s prijavo vseeno še odlašajo. Ne pomislijo, da s svojim odlašanjem napravljajo kongresnemu odboru, ki je itak prezaposlen z delom, mnogo nepotrebnega dela

in nepotrebnih težav. S pravočasnimi prijavami pa bi njegovo delo znatno olajšali. Zato prosimo zopet in zopet:

Ne odlašajte s prijavami

ter pišite takoj kongresnemu odboru, katerega izleta se udeležite! Tako boste prihranili kongresnemu odboru mnogo dela, sebi pa zagotovili v vsakem pogledu dobro pripravljen izlet!

Ker je izbira izletov in ekskurzij res velika, je izletni odbor podaljšal rok, do katerega se sprejema prijave za izlet, do 8. junija. To pa je tudi zadnji rok! Vsaj do tega roka naj se prijavijo vsi udeleženci!

Kdor pa še vedno ne bi vedel, za kateri izlet naj bi se prijavil, temu moramo z vso odkritostjo povedati, da bodo vsi izleti lepi, da bo povsod gostoljubno sprejet, da bo povsod videl mnogo zanimivega in poučnega in da ga ne bo noben izlet razočaral. Zato ne odlašajte in pošljite svojo prijavo še danes kongresnemu odboru v Ljubljani!

Posebej opozarjamo interesente na ogled raznih industrijskih podjetij, da je število posetnikov v industrijska podjetja večinoma omejeno in da se morajo zato interese pravočasno prijaviti! Zanimniki morajo računati s tem, da si bodo mogli ogledati tovarne, za katere se zanimajo, le če bo še slučajno katero mesto nezasedeno.

Torej zadnji dan za prijave za izlete in ekskurzije je 8. junij

Do tega dne se gotovo prijavite kongresnemu odboru in zagotovite sebi ugodno mesto pri zanimivem in poučnem izletu po lepi in industrijsko razviti Sloveniji!

Kako delajo zadruga?

Pod tem naslovom objavljajo beograjske »Trgovske novine« naslednje:

G. Nedeljko K. Savić, predsednik zveze trgovskih združenj je prejel naslednje pismo, ki ga objavljamo brez komentarja, ker bi bil ta tudi odveč. Pismo se glasi:

»Vljudo Vas prosim, da mi svetujete in daste navodila o naslednjem:

V moji neposredni bližini, 100 do 200 metrov od moje legalne trgovine, je zemljoradniška nabavljiva zadruga, ki opravlja nezadružni posel kakor vsaka samostojna trgovina, a ne plačujoč nikomur nič, niti Bogu niti državi. Ta se ne boji niti zakona niti svojih prestopkov po zakonu, ker je prepričana, da se ji bo vsaka kazn amnestirala in odpustila. Preje sem zahteval zaščito od pristojnih oblasti, toda vse to se dožene šele po dveh, treh letih, potem pa zopet nič.

Kaj vse dela omenjena zadruga?

1. Da bi mogla neovirano opravljati svoj posel, predloži njen skladiščnik mešanom nepodpisane prošnje za sprejem v članstvo, ki jih potem stranka tudi podpiše. Prošnje pa se ne pošljejo niti okrožnemu sodišču niti se ne zahteva od novega zadrugnika, da izpolni predpisane pogoje in da plača delež, temveč se ta že proglasi za člana samo zato, ker je podpisal prošnjo ter se mu pri-

znava pravica, da kupuje v zadrugi, toda brez pravice, da bi se kakor koli priživil proti skladiščniku ali proti zadrugi.

2. Ta zadruga prodaja tudi strupe brez vsakega dovoljenja. Na ovadbe se pristojne oblasti niti ne zmenijo.

3. Zadruga prodaja tudi lovsko orodje: smodnik, patrone in svinec brez kakšnega oblastnega dovoljenja.

4. Skladiščnik in člani uprave prodajajo svoje predmete vsakomur, pa tudi nezadrugnikom. Jasnó je, da takšno nezakonito in nelegalno konkurenco ne more zdržati niti en trgovec. Vprašamo: Kako se more takšno nezakonito delo trpeti? Kako dolgo se bodo še takšni prestopki amnestirali? Ali se bodo prisojene kazni pravočasno izterjale ali pa se bo še nadalje puščalo, da zastarajo.

Ta svoj zadnji apel naslavljam na Vas, gospod predsednik, s prošnjo, da mi svetujete, kakšne korake naj storim proti temu zlu, ki mora trgovce na vasi popolnoma zadušiti in uničiti? Prosim Vas, da to pismo z mojim polnim podpisom objavite v naših »Trgovskih novinah«, da se bere, kako delajo nabavljiva zadruga.

Zahvaljujoč se Vam za Vaš trud in za Vaše delo v korist vsega našega stanu, Vas prosim, da mi daste odredilni nasvet.

S spoštovanjem
Bogoljub I. Randić,
trgovec.

Nova tovarna za celulozo

Industrialec Fran Bonač v Ljubljani je zaprosil za obrtno odobritev in gradbeno dovolitev, da sme postaviti tovarno za nebeljeno in beljeno sulfatno celulozo v Vidmu pri Krškem. Komisijski ogled in obravnavo na kraju bosta 9. junija ob pol devetih na kolodvoru v Vidmu.

Doma in po svetu

Rojstni dan predsednika češkoslovaške republike dr. Beneša je bil prisočno proslavljen tudi v Jugoslaviji.

Dr. Stojadinović je dal glasilo nemške narodnosocialistične mladine izjavo, v kateri označuje stališče jugoslovanske vlade do priključitve Avstrije k Nemčiji. Jugoslovanski narod, ki se je toliko let boril za svoje zedinjenje, je imel tudi vse razumevanje za prizadevanje nemškega naroda, da se zedini. Za Avstrijo pa ni mogel zalovati že zato, ker je bilo s priključitvijo Avstrije k Nemčiji definitivno pokopano habsburško vprašanje. Da živimo danes v prijateljskih odnosih z nemškim narodom, nas more samo veseliti.

Kardinal Paccelli je sprejel jugoslovanske škofe, ki so se udeležili evharističnega kongresa v Budapešti. V imenu jugoslovanskih škofov je pozdravil kardinala zagrebški nadškof dr. Štepinac. Jugoslovanski škofje so ostali pri kardinalu Paccelliju celo uro.

Na povratku z evharističnega kongresa so se ustavili italijanski romarski vlaki v Ljubljani in v Celju, kjer so bili prav lepo sprejeti.

»Slovenec« je objavil članek svojega budimpeštanskega dopisnika, v katerem ostro obsoja, da je zlorabila madžarska fevdalistična gospoda evharistični kongres za revizionistično propagando. Med drugim so delili karte, na katerih so bila označena kot izgubljena madžarska mesta celo Zagreb, Varaždin in druga čisto hrvaška mesta. Pravilno ugotavlja »Slovenec«, da s tem revizionizmom nima madžarski narod, ki je še danes samo kolon in ki sploh nima nobene zemlje, prav nobene zveze.

Mednarodna letalska razstava v Beogradu se more pohvaliti z zelo dobrim obiskom, kakor ga ni niti primeroma dosegel beograjski velesejem. Na razstavo je prispela že druga skupina nemških bombnikov z generalom Försterjem na čelu. Nemški letalci imajo s seboj tudi svojo godbo.

Med »Merkurjem« in zdravniško zbornico v Zagrebu je bil dosežen sporazum o zdravniških honorarjih.

Novo veliko državno opero bodo sezidali v Beogradu. Novo gledališče bo veljalo okoli 80 milijonov din, ki jih bo dala država. Tudi ljubljanska opera bi nujno potrebovala večje gledališče, toda zaenkrat na to ne smemo niti misliti.

Kongres jugoslovanskih esperantistov bo v dneh od 5. do 6. junija v Novem Sadu.

Letos bo odšlo v Nemčijo manjše število naših sezonskih delavcev, ker imajo več upanja kakor druga leta, da bodo našli zaposlitev v Jugoslaviji.

Pogajanja za obisk nemških turistov v naši državi so bila ugodno zaključena. Nemška vlada je zvišala devizni kontingent za nemške turiste od 700 na 1400 tisoč nemških mark. S tem je omogočeno, da bodo mogli obiskati naše kraje tudi turisti iz bivše Avstrije.

Število tujcev v Dubrovniku je letos močno naraslo. Lani je obiskalo v prvih štirih mesecih Dubrovnik samo 10.513 tujcev, letos pa 12.287, število prenočnin pa se je zvišalo od 84.162 na 93.762. Tudi število domačih gostov se je zelo dvignilo.

Pri teniških tekmah za Davisov pokal je zmagala Jugoslavija proti Švedski v razmerju 4 : 1.

Na Kurfürstendammu v Berlinu je bila slovesno otvorjena mednarodna obrtna razstava. Poleg Nemčije je na razstavi zastopanih še 27 držav, med njimi tudi Jugoslavija.

Že drugič so se pojavila nad Japonsko kitajska letala, ki pa so tudi sedaj metala samo letake. Pojav kitajskih letal nad Japonsko je zelo vznemiril japonske vojaške kroge, ki se boje, da bi prihodnjé kitajska letala metala bombe, s katerimi bi mogla uničiti japonska mesta. Japonci sodijo, da gre za sovjetska letala, ki imajo zelo velik akcijski radij in ki lete zelo visoko.

Japonci so priredili na Kanton kar več zaporednih bombnih napadov, da se menda maščujejo za svoje vojaške neuspehe na srednjejaponski fronti. Vrgli so nad mesto več tisoč bomb ter je bilo ubitih nad 1100 ljudi, pod ruševinami pa je še okoli 1000 ljudi; okoli 2000 ljudi pa je bilo ranjenih.

Bombni napadi na Kanton, ki je čisto nezaščiten mesto, so vzbudili med tujci v Kantonu velikanško razburjenje ter so se Amerikanci obrnili na drž. tajnika za zunanje zadeve Hulla, angleški mislonarji pa na nadškofa canter-

buryskega, da zahteva intervencijo angleške vlade zaradi tet barbarških napadov na nezaščiteno mesto.

Med Japonsko in Nemčijo je bil dosežen sporazum in Nemčija ne bo več dobavljala Kitajski orožja. Baje bo v zahvalo za to Japonska prepustila Nemčiji kolonijo Cing-tav, ki jo je po izbruhu svetovne vojne Japonska izrgala Nemcem.

Kitajski vojski se je posrečilo, da je v bližini Langfenga popolnoma obkolila tri japonske polke, ki jim poveljuje znani japonski general Dojehara. Glavni poveljnik japonskih čet je takoj poslal obkoljenim trem polkom na pomoč močne oddelke japonske vojske, ki so prodirali v treh kolonah. Prve dve japonski koloni pa so Kitajci takoj ustavili, a tudi prodiranje tretje kolone je bilo po daljših bojih ustavljeno. V splošnem se razvija kitajska ofenziva v južnem šansiju ugodno.

Japoncem se je le posrečilo, da so osvojili obkoljeno divizijo generala Dojehara.

Francoski parlament se je po šesttedenskem odmoru zopet sestel. Na predlog ministrskega predsednika Daladiera se je zbornica odgodila na četrtek. Vlada Daladiera ima v parlamentu trden položaj.

Italijanski prosvetni minister Bottai je obiskal vsa večja mesta v Julijskih pokrajinah in imel povsod nagovore na učiteljstvo.

Francove čete javljajo o novih uspehih, ki so jih dosegle na katalonski fronti.

Bivši dunajski policijski direktor dr. Skubl je bil po informacijah United Press izpuščen iz zaporja; dr. Skubl se baje namerava naseliti v Kasslu.

Splošno stavko je proglasila zveza rudniških delavcev v Siriji. Delavci zahtevajo zboljšanje delovnih pogojev ter sprejem novega zakona o zaščiti delavcev.

Japonska policija je aretirala 1400 oseb kot komunistične agitatorje in dosti članov delavskih mladinskih organizacij, za katere je našla dokaze, da so dobivali pomoč od Japoncev iz Amerike.

Uporni meksikanski general Cedillo se po najnovejših poročilih ni udal skupno s svojimi četami, temveč je najbrže pobegnil čez mejo.

Zunanja trgovina

Dosežen je sporazum naše Narodne banke z nemškim plačilnim uradom glede avstrijskega prometa in terjatve izpred 13. marca 1938. Ustanovi se likvidacijski račun pri Nar. banki za vse avstrijske terjatve izpred 31. maja. Terjatve po 1. juniju pa veljajo kot nove. Pogodbe, sklenjene z bivšo Avstrijo, pa izgube veljavo 1. julija t. l.

Trgovinska pogajanja s Švico se začno šele po binokostnih praznikih.

O priliki novih nemško-angleških trgovinskih pogajanj, ki se vodijo v Berlinu, poudarjajo angleški listi, da ne bi smela angleška vlada dovoliti Nemčiji nobenih koncesij za nemški uvoz v Anglijo. Zlasti je potrebno, da je stališče angleške vlade trdno, ker se Nemčija brani v polni meri plačevati avstrijske posojila. Nadalje zahtevajo listi, da mora angleška vlada na vsak način doseči, da ji Nemčija ne bo delala nobenih težkoč pri izvozu angleškega blaga v južno-vzhodno Evropo.

Radio Ljubljana

Četrtek dne 2. junija, 12.00: Operetni napevi (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Magistrov trio — 14.00: Napovedi — 18.00: Radijski orkester — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: 10 minut zabave — 20.00: Pester večer. Sodelujejo: Ljubljanski šramel-kvartet z vmesnimi samospievi g. Mirka Premelca, gđc. Sonja Ivančič in prof. M. Lipovšek (spremljava); Ljubljanski šramel-kvartet in Mirko Premelc — 21.30: Radijski orkester — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Petek dne 3. junija, 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Koncert Radijskega orkestra — 14.00: Napovedi — 18.00: Izlet slovenske ženske zveze iz Amerike v Jugoslavijo (gđc. Anica Lebarjeva) — 18.20: Naše pesmi iz Amerike (plošče) — 18.40: Smotrenost gospodarstva in delavstvo (g. Milan Valant) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: 10 minut za planince — 20.00: Pester glasbeni večer. Sodelujejo: Kmečki trio, gđc. Poldka Zupanova in Radijski orkester — 22.00: Napovedi, poročila — 22.30: Angleške plošče.

A. Šarabon LJUBLJANA

Uvoz kolonijalne robe

Veletrgovina s specijalo

Velepražarna za kavo

Milni za dišave

Glavna zaloga rudniških vod

Brzjavni naslov:

ŠARABON LJUBLJANA

Telefon št. 26-66

Ustanovljeno leta 1886

Birmanska darila

ure, zlatnina, srebrnina in optični predmeti po nizkih cenah pri

J. VILHAR, urar, LJUBLJANA

SV. PETRA CESTA ŠTEV. 36

